

להתחדש כמו הלבנה

כששואלים נשים מה היא שבת עבורן, אומרת אחינעם בן גיגי, הן מדברות על משפחה ומנוחה למרות שהשבת מורכבת מרשימה של איסורים הלכתיים. מדוע אם כן הלכות טהרת המשפחה נחקקות אצלנו רק כרשימת איסורים? בסדנאות נשיות ואינטימיות היא מלמדת לפענח את ההזדמנות ולהתחבר מחדש להלכה וגם לגוף
טלי פרקש

מה לא נאמר בנושא 'טהרת

המשפחה? נדמה ששמענו כבר הכול. היינו בכל ההרצאות, הקשבנו לכל הרבניות. לכן כשהעורכת הציעה לי לסקר 'עוד' סדנה בעניינים היהודיים שבינו לבניה, הסתרתי פיהוק רחב והכנתי את עצמי לעוד שטף מסרים מאותו סוג מוכר ששמעתי בעבר פעם או פעמיים בחזקת עשר. ובכל זאת, הפתעה. אחינעם בן גיגי בהחלט עונה על התואר 'יצירה חדשה' ומשמיעה נעימות שטרם גונבו לאוזנינו.

אתר האינטרנט שבנתה בקפידה לא מסגיר דבר. לְבָנָה שמתמלאת ונעלמת מהצד ווילון שכמו מתנופף ברוח. מילים מסתוריות שרומזות על החיבור של גוף ורוח ועל "השתייכות מעמיקה יותר אל האיש שלנו" ו"העשרת מבט" על הלכות 'טהרת המשפחה'. יותר 'לשון המעטה' מזה לא תמצאו...

וכך, ביום הכי סוער בשנה, שמתי את מטרייתי בכפי ועליתי ירושלימה על מנת לפענח את העמימות הזו

שבן גיגי הקיפה בה את עצמה.

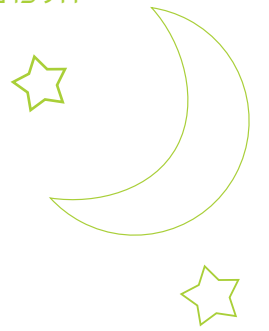
אני מגיעה ראשונה אל הבית בקריית יובל. מפשירה אל מול התנור הגדול שבחדר, חלל יפהפה ומעוצב, ובו משייטת בן גיגי מעדנות בין הקומקום לספל הקפה.

הבנות באות - כלה טרייה, אם צעירה עם עולל בסלקל, גרושה חילונית פלוס ילד ועוד אחת שלא הצלחתי למקם בשום משבצת מלבד 'דתייה לאומית שמתעניינת'. הרכב מלא ומפתיע ביום גשמים. חמש הדקות הראשונות מוקדשות לסיפורי נשים על כוס משקה חם, אינטימיים ברמה מפתיעה. אחווה של חברות קרובה מורגשת באוויר, והן בילו רק ארבעה מפגשים יחד.

אז מה מאפשר למרכזניקית מקריית משה ולגרושה החילונית לשוחח בפתחות שכזו? במילה אחת - אחינעם.

{המשך בעמוד הבא}

המסע האישי שמזמינה אותנו בן גיגי ליטול בו חלק אמור לטלטל את עולמנו ואז למצב אותו מחדש, מחובר יותר ויהודי לא פחות, אם לא יותר. במסע אל המיניות היהודית - שגיאות הלכתיות, שרידי ילדות שמרנית והנחות שגויות מתנפצות בקול בוטה אל השולחן

{המשך מהעמוד הקודם}
איזה נס בכלל?

'אשת הבשורה' היא בכלל ילדה טובה יש"ע. גדלה ביישוב עלי, התחנכה בתיכון בעפרה ומשם ריקדה למכללת אורות ללימודי הוראת המחול. את בן זוגה הכירה בזמן הלימודים, עוד זוג ורוד ומאושר בדרך לחיים משותפים. פציעה קשה של בעלה במהלך שירותו הצבאי טרפה עבורה את כל הקלפים. "הטראומה הזו היא מה שהוביל אותי לחיפוש מחודש אחר משמעות הזוגיות וזוגיות יהודית בפרט", היא מספרת. "עברנו תקופה ארוכה וקשה של שיקום פיזי ונפשי. הבת הראשונה שלנו נולדה כחודשיים אחרי הפציעה, אל תוך הסערה הזו. וכשכולם אמרו 'זה ממש נס', אנחנו חיינו בתחושה של איזה נס יש פה בכלל? 'בוקס בפרצוף' הוא תיאור מתאים יותר. שנתיים ימים לקח לנו עד שעשינו מסיבת הודיה, עד שהרגשנו שמה שקרה אכן היה נס. הפציעה הזו היא כור מחצבתי, שם נחצבתי מחדש, הבית שלנו נחצב שם מחדש, במובן הטוב של המילה".

החיים כמורה למחול לא התיישבו על בן גיגי. היא המשיכה ללימודי יוגה מתקדמים ועדיין משהו בתחושה היה לדבריה חלקי וחסר. במקביל החלה בלימודי הדרכת כלות, כאילו במקרה, כעיסוק צדדי. וזו, כך התברר, הייתה רק ההתחלה: "פתאום הבנתי את הגוף שלי דרך ההלכות ואת ההלכות דרך הגוף. הרגשתי צורך לחלוק את מה שגיליתי עם עוד נשים. עם נשים נשואות שמקיימות את ההלכות האלה בצורה טכנית ולא מתוך שמחה והזדהות. במקביל התחלתי גם לטפל באמצעות תנועה בנשים עם בעיות באינטימיות. פתאום הכול התחבר לו יחד". והיא, נאמנה לדרכה החדשה, החלה לראות בהלכות טהרת המשפחה מעין קודים המייצרים עבורנו הנשים פוטנציאל לא מודע.

"מה היא שבת עבורך?" היא מפתיחה אותי בשאלה, ואני מתפייטת באוזנה בתגובה על מנוחה וזמן לילדים. "אם תפתחי 'שולחן ערוך' מה תמצאי שם? רשימת איסורים שלמה. אז זה שבת? זה מה שיהודי מאמין ושומר מצוות מחכה לו?"

"כל האיסורים הם בסך הכול אמצעי כדי לאפשר לנו את קיומו של אותו חלל בזמן של 'מעין עולם הבא', ובתוכו יוצר כל אחד את הפרשנות האישית שלו לעונג שבת. אותו דבר בהלכות טהרת המשפחה.

אפשר להסתכל עליהן כעל רשימת איסורים טכנית, מעצבנת, אפילו פולשנית, ואפשר להסתכל עליהן כעל אותו חלל שבת, שמאפשר לדברים נפלאים להתרקם בתוכו אם רק יודעים להבין אותם נכון ולפענח את הסיטואציה שהם מזמנים עבורנו".

אין בחברה הנשית שלנו מספיק שמחה

אל הסדנאות שעורכת בן גיגי נקבצות ובאות נשים רבות מכל המגזרים והגילים. רווקות ונשואות, צעירות ואף מבוגרות. ביניהן גם חוזרות בתשובה שלא הספיקו להיפגש עם הנושא לעומק. "אחת מהן אמרה לי שאת נושא המיניות היא חשבה שהשאירה מאחוריה בעולם החילוני, ודרך הסדנה היא הבינה שיש לו מקום גם בתוך הבית היהודי שלה. יש נשים שמגיעות כי הן לא קיבלו הדרכה מספיק טובה לפני או שנתקלו בכל מיני קשיים. לדוגמה הגיעה אליי לסדנה משהי שחווה חוויה קשה מאוד במקווה. מפגש שהוביל לדחייה מאוד חזקה של כל נושא ההלכות, והסדנה היא עבורה חוויה מתקנת, שיקום אמון שנפגע".

את מדברת על "שמחה נשית", על מיניות, זה לא בדיק הדברים שמשדרים לבנות במגזר הדתי. "את צודקת. זו בעיה מאוד קשה. אין בחברה הנשית שלנו מספיק שמחה כי מיניות זה כאילו לא שייך אלינו אלא לרחוב ולא בצדק. ועם זאת, צריך להבין שעד לפני כמאה שנה מיניות נשית באופן כללי נחשבה למותרות. העולם היה עסוק בהישרדות. אישה קשישה שפגשתי, דתית, ערכית ומאוד משכילה, אמרה לי בצורה ישירה: 'היחסים היו כדי להביא ילדים לעולם, נקודה. זה לא התקשר אצלי או אצל אף אחת שהייתה סביבי להנאה או שמחה'. לפני חמישים שנה זו הייתה התפיסה הרווחת. כל הרעיון הזה של הנאה נשית קיבל אצלנו השפעות נוצריות חזקות של 'החטא הקדמון'. בדור שלנו אנחנו זוכים לברר מחדש את המקום הנכון והראוי של המיניות הנשית ביהדות, ויש לה מקום ויש לה ביטוי", היא אומרת.

"אני מרגישה היום כאילו המיניות מסתובבת ברחוב ומחפשת מישהו שיכניס אותה הביתה. כי בתוך כל מירוך החיים ומה 'שחייבים' ומה 'שצריך', בין ילדים ועבודה, אין לה מקום. הרב סולוביצ'יק הגדיר את

{המשך בעמוד הבא}

“ההלכה היא בסך הכול הזמנה אינטימית להכיר את עצמך, להתחבר אלייך. אם חשים אותה כמפריעה או כפולשנית, זה קורא לנו, הנשים, לעבור מסע פנימי כדי להתחבר לעצמנו”

טרה' זה אורות וצלילים, אבל אני בפירוש מחוברת. זה מאפשר לי להסתכל על הדברים בצורה אחרת לגמרי. דרך הלימוד למדתי את עצמי, למדתי לצאת מהשגרה לטובת ממד נוסף, מפתיע ומרגש, וזה בפירוש משהו שלא יכולתי לעשות קודם על אף כל ההרצאות בנושא שבהן השתתפתי.”

איך הגעת אל אחינעם?
 “בדיקת סיימתי תואר שני, הייתי בסוף היריון, היא מספרת כשהקטנה פועה ברכות ברקע. “הרגשתי צורך להתמלא במשהו סביב העולם הזוגי, אבל מצד שני לגדול בו לבד. חברה אחרת שלי אמרה שאחינעם זה בדיקת מה שאני מחפשת והיא צדקה.”

הסדנאות של בן גיגי אכן עושות את זה. לאט, בעדינות, היא מפרקת כל אבן נגף בחיבור המשולש שבין האישה, גופה וההלכה וממקמת אותו מחדש בקונטקסט מעורר השראה. הדיונים בסדנה מתחילים מההלכה עצמה ומשם יוצאות אל הלא נודע. הנשים הצדקניות, שבזכותן נגאלנו ממצרים, הן מסתבר 'הפתייניות' שפיתו את הבעלים להמשיך את הילודה וכגמול הן זוכות שהמראות, כלי הפיתוי שלהן, יהפכו לכיור שיטור את כוהני המשכן. ולפתע פתאום פתיינות וקדושה יכולות להיות שכנות. מיניות נשית ויהדות הן בכלל אחיות.

אי אפשר להביא את כל המהפכה אל דפי העיתון, חלקה הוא באמת אינטימי מדי. המסע האישי שמזמינה אותנו בן גיגי ליטול בו חלק אמור לטלטל את עולמנו ואז למצב אותו מחדש, מחובר יותר ויהודי לא פחות, אם לא יותר. במסע אל המיניות היהודית - שגיאיות הלכתיות, שרידי ילדות שמרנית והנחות שגויות מתנפצות בקול בוטח אל השולחן. כולנו משתתפות בשבירה. כולנו נבנות ממנה.

בדיון שבו השתתפתי בנושא 'שבעה נקיים' ההבדלים בין נידה לזבה קיבלו פרשנות מטלטלת, רפואית אפילו. תקנת רבי זירא והפיכת הנשים מנידות לזבות, שעומדת כיום מול ביקורת מתוך המחנה הדתי, מקבלת בסלון הקסום הזה ביטוי של טראומה לאומית. היא לא מרצה, לא דורשת, אלה שואלת ונותנת לתשובות להדהד בתוכנו, למצוא פירושים ורגשות שלא ידענו שחבויים שם. כשמיטל, בוגרת הסדנה, כותבת לה: "שיניתי לי את החיים", אני מבינה עכשיו בדיקת למה היא מתכוונת. ■

[/http://www.or-halevana.co.il](http://www.or-halevana.co.il)

ההרחקה שלהן. היא מראה לי דוגמאות לפרשנות הזו. בעיני אחת הנשים זו הייתה היכולת לישון לילה אצל חברה, אצל אחרת 'להציב סוג של הרחקות כלפי הילדים לטובת זמן אימא'. "זה בדיוק לב העניין", היא מסבירה. "אם בכל יום אימא מספרת עשרה סיפורים, הפעם היא תספר אחד אם בכלל. אם היא נותנת בדרך כלל שיאכלו לה מהצלחת או ישתו לה מהכוס, עכשיו לא, כי היא עכשיו לעצמה. היא שומרת את הכוחות שלה פנימה, וזה מתבטא בכל מיני כיוונים, לילד, לבוס ולבעל, זה להשקיע בקשר שלי עם עצמי.”

את מבינה שמה שאת אומרת פורץ דרך?
 “זה פורץ דרך במובן שזה חדשני, אבל זה לא פורץ גבולות, להפך. המטרה שלי היא שנשים יבינו שהלכות טהרת המשפחה הן לא 'נגדן' אלא עבורן. שהן תגלינה את עצמן בתוך ההלכה, את הפרשנות האישית שרק הן יכולות לתת לה. גם בתוך המרחב ההלכתי האורתודוקסי יש הרבה מאוד מרחב לפשר אישי. הלכה זה לא 'משהו של רבנים' אלא משהו אינטימי. וזה לא רק בטהרת המשפחה, זה בכל מצווה. התפקיד שלנו הוא לבדוק ולפענח מה ההלכה רוצה מאתנו, לאיזה מצב היא מובילה אותנו.”

איך 'הגברים של...' מקבלים את מה שהנשים שלהן חוות בסדנאות שלך?

“אני שומעת את זה רק מהבנות שבאות, אבל התגובות הן מאוד טובות. רק השבוע אמרה לי משהי: 'בעלי מאחל לכל הבעלים שהנשים שלהן יבואו לסדנה שלך' כי זה עושה לנו טוב, זה מחזיר אותנו לעצמנו. כי כשאנחנו רחוקות, אנחנו בדיכאון, אנחנו כעוסות. יש לנו הזדמנות לחזור. תחשבי מה עושות לנו עשר דקות של פסק זמן עם עצמנו, עכשיו תביני מה אמור לעשות שבוע ימים כזה.”

מפרקת כל אבן נגף

שרית, שהשתתפה בסדנה של בן גיגי, מספרת לי על החוויה העמוקה שאיתה יצאה אל החיים הזוגיים. על האינטימיות הנשית שהמפגש הבלתי מכופתר מאפשר למשתתפות. “זו הפעם הראשונה שנתקלתי בתופעה כזו. מצד אחד דיבור מאוד אמוני ומחייב ומצד השני עם כל כך הרבה מרחב אישי לנוע בתוכו. החיות שעמה הייתי יוצאת מהמפגשים האלה אל הזוגיות, אל עצמי אל ה'. זה משהו יחיד במינו, היא אומרת.

“זה לא שעכשיו בכל פעם שאני עושה 'הפסק

{המשך מהעמוד הקודם}

הנישואין 'כברית של תענוג'. זה מהפכני כשחושבים על זה, המטרה היא לא 'שיהיה מסודר' או ילדים או אפילו 'הבית היהודי', אלא מפגש שהוא תענוג. זו ברית בין שניים לגעת בתענוג, ואין שום דרך אחרת להגיע אליו מלבד הדרך הזו. כל השאר זה פריפריה, הלב, העונג, הוא המרכז.”

והיכן רשימת האיסורים של הלכות נידה משתלבת פה?

“הם הכלים שלנו לפענח את סוד התענוג. כלים לעבודה רוחנית וגופנית של האישה בעיקר. וגם דרכו של הגבר משתקפת בתהליך הזה. ההלכה היא בסך הכול הזמנה אינטימית להכיר את עצמך, להתחבר אלייך. אם חשים אותה כמפריעה או כפולשנית, זה קורא לנו, הנשים, לעבור מסע פנימי כדי להתחבר אל עצמנו.”

אז איפה אנחנו 'נופלות'? מה קשה לנו בעולם הזה של 'טהרת המשפחה'?

“יש קבוצה של נשים שההרחקות מאוד קשות להם, שהמרחק הרגשי שגברים יוצרים באופן טבעי בימים האלה הופך עבורן לסבל של ממש. יש נשים שמסתבכות עם נושא הכתמים ונודדות מרב לרב, וכל הקטע הזה מחרבש להם את החיים. יש מי שהבדיקות של שבעת הנקיים קשות להן עד כדי כך שהן מפתחות מאפיינים פיזיים של יובש וכל מיני סימפטומים אחרים. מדהים להיווכח כמה הרגש הנפשי שלנו, הנשים, מחובר ישירות למקום הזה. אני לומדת עכשיו טיפול בנושאים האלה במכון פוע"ה. עומד שם רופא, לא טבעוני, קונבנציונאלי לגמרי, ואומר שטיפול בזיהומים וכל מיני תופעות אחרות הוא נפשי ולא פיזי. מה זה אומר לנו?”

להשיב את המרחב האישי

“בחז"ל מכנים את הבדיקות שאישה עושה בשם 'פקידה'. פקידה הפירוש שלה זה מפגש, מפגש אינטימי וקרוב. זהו מפגש של האישה עם עצמה כהכנה למפגש שלה עם בן הזוג שלה. וכשאישה מרגישה קושי, שהמקום הזה מכוער בעיניה או דוחה, זה קושי רגשי לא הלכתי. ויש סיבה למה את מרגישה את הקושי, זה מאותת לך משהו, זה לא סתם וזו לא ההלכה. כשקשה למישהי עם נושא ההרחקות, זו שוב אותה הנקודה. הלכות ההרחקות מבקשות ממנה להתכנס בתוך תוכה. אישה נמצאת כל החיים בנתינה, זו המהות שלה, אבל מרוב נתינה היא עלולה לאבד את עצמה. ההלכה מציבה לנו גבולות, פסק זמן שהוא לעצמנו. להחזיר את תחושת המרחב האישי שנשחקת בחיי הנישואין.”

בסדנה מבקשת בן גיגי מהנשים לכתוב את 'הלכות

“הלכות ההרחקות מבקשות מהאישה להתכנס בתוכה. אישה נמצאת כל החיים בנתינה, זו המהות שלה, אבל מרוב נתינה היא עלולה לאבד את עצמה. ההלכה מציבה לנו גבולות, פסק זמן שהוא לעצמנו. להחזיר את תחושת המרחב האישי שנשחקת בחיי הנישואין”